

entrevista

La periodista gironina, establerta a Roma, ha fundat una agència de notícies en vídeo de temàtica religiosa i ensenya a la Universitat Pontifícia Gregoriana.

PERE MADRENYS

PERE DURAN > FOTOGRAFIA

MÍRIAM DÍEZ

*«A Roma hi conviuen
el ridícul
i el sublim»*

A l'església romana de Sant Ignasi, el sant basc, s'hi llegeix «Ego vobis Romae Propitius Ero» ('Jo us seré propici a Roma'). La ciutat ha estat propícia a la periodista Míriam Díez i Bosch (Girona, 1973), que hi viu des de l'any 1999, alhora que treballa de professora de periodisme religiós i opinió pública a la Universitat Pontifícia Gregoriana. Després d'estudiar periodisme a la Universitat Autònoma de Barcelona i teologia a la Facultat de Teologia de Catalunya i d'iniciar-se en el periodisme reli-

giós al diari *El Punt*, va arribar a la ciutat eterna, on ara és cofundadora i cap de redacció d'H20, una nova agència de notícies videotransmeses per Internet els continguts de la qual s'ofereixen en vuit idiomes, inclosos l'àrab i el xinès. També treballa en l'agència catòlica de notícies Zenit i és corresponsal a Roma de diversos mitjans catalans, entre els quals destaquen la revista *El Temps* i el diari *El Punt*. Poliglota (català, castellà, italià, francès, anglès i grec modern), traductora de poesia grega i lletra-

ferida, és una apassionada de la literatura centreeuropea i la teologia feminista. I dels xuixos!

–Com se't va acudir, això d'anar a viure a Roma?

–Només Roma podia respondre a la meva set, que en aquell moment era acadèmica però que ara, amb perspectiva, veig que era un anhel també personal i professional. Jo volia lligar dues passions, el periodisme i la teologia, que eren els meus estudis previs. Tenia un objectiu molt

Allà on els catalans no arribem amb fires de llibres o seleccions nacionals de futbol potser hi podrem arribar eclesialment

clar: volia fer una tesi doctoral sobre comunicació religiosa, i resulta que allà hi havia el millor especialista del món en aquest camp. Era el professor i jesuïta nord-americà Robert A. White, que ara ja s'ha jubilat i viu a Tanzània. Llavors era a Roma. El vaig anar a conèixer, vam parlar i vaig veure que la Gregoriana, una universitat que imposava molt, seria el lloc. El que no intuïa encara és que, com va dir sant Ignasi de Loiola, Roma em seria propícia. Ho ha estat, i molt. Roma condensa el que jo espero de la vida: amplitud, bellesa, història, vida, relació, acadèmia, pensament, sentit.

–Déu n'hi do. Quan va ser, això, i com vas trobar la ciutat?

–Vaig arribar a Roma a final de l'any 1999. Faltaven només tres mesos per a la celebració del Jubileu del 2000 i la ciutat, ja caòtica per la seva pròpia natura, estava tota de potes enlaire en un procés que semblava de restauració, però que ara m'adono que era pur maquillatge. Totes les façanes i les grans obres eren molt superficials i la prova és que només deu anys després ja no s'aguanten. Em vaig adonar força de pressa que a Roma hi conviuen el ridícul i el sublim, i sovint es confonen. El que he trigat més a assimilar, i encara m'hi resisteixo, és que per funcionar t'has de saltar les normes. És a dir, que hi ha una difusa mentalitat clientelista (mafiosa, per dir-ho clar) molt potent. I si no hi entres, no t'en surts. Això, a la vida pràctica, és pesat.

–Quin panorama!

–Bé; a Roma res no és mai terrible ni catastròfic i tot se supera. Pot no funcionar res bé, però no s'arriba al col·lapse. Les coses funcionen. És un mecanisme gairebé innat. Saben superar les crisis perquè hi estan permanentment. No cal que pensem en les evidències polítiques, sinó també a nivell social i personal. Se salven a l'últim moment. Això ho admiro,

d'ells. I ara val més que deixem de banda tot l'aspecte negatiu dels italians, que se'ns acabaria l'espai...

Per sort Roma no és només la Roma que podríem tenir al cap (Papa i prou). Hi ha moltes Romes: la dels poetes, la dels escriptors, la musical, la transgressora... és una ciutat fascinant i mai no te l'acabes. Sento Roma com a context, Grècia com a horitzó i Girona com a arrel. I sempre que puc m'escapo a altres indrets. Roma l'has de deixar, de tant en tant. Per tornar-hi. Per quedar-m'hi? No ho sé, estic oberta al que ofereixi la vida.

–Sobre quin tema concret vas fer la teva tesi?

–Vaig estudiar la política comunicativa de la Conferència Episcopal Espanyola...

–Vaja! I a quines conclusions vas arribar?

–Sí, ja sóc conscient que em vaig posar en la boca del llop, però m'estimulen els reptes. Entre les diferents conclusions de la tesi és clar que la més evident és que els diferents bisbes espanyols, tot i els esforços i campanyes que fan, no saben comunicar. Això és greu, perquè no ens podem oblidar que el cristianisme és una «notícia», i si una bona notícia no se sap anunciar, es cau en una paradoxa. I tenen una fractura entre la seva identitat i la seva missió, a més d'una incoherència entre la comunicació interna i l'externa. Però vaja, també vaig aconseguir trobar alguns casos d'èxit en què han estat coherents i positius en la comunicació, i ha estat quan han sabut adoptar un model en què la creació de sentit es fa consensuadament i no per imposició, amb participació i implicació dels laics.

–Què n'han dit els bisbes espanyols que l'han llegit?

–La tesi va tenir molt bona acollida i m'ha permès mantenir una relació

fluïda amb molts bisbes que estan sincerament preocupats pel tema, que no saben què fer i busquen assessorar-se. Però tenen un gran problema d'identitat i de fragmentació interna, que òbviament traspasa quan comuniquen. Si el tot no és compacte, l'expressió externa de la comunicació és poc creïble, amb fissures.

–És veritat allò que diuen que «Roma veduta, fede perduta»? T'ha fet mal veure la manera de ser i de fer del Vaticà?

–A mi el Vaticà no em fa mal. El que m'indigesta són algunes actituds que hi puc veure, però també m'indigestaven quan vivia a Girona, que, recordem-ho, no és el paradís! A Roma, sí, hi ha *carrerisme* i hipocresia, com també pot haver-n'hi (i n'hi ha) a la redacció d'un diari local, en un ajuntament o en un institut. Com també hi ha gent de gran alçada humana, intel·lectual i espiritual. El fet que la institució en qüestió sigui la Santa Seu planteja òbviament interrogants i et fa recordar que les institucions són humanes i per tant vulnerables i limitades; pecadores, diria. Mira, m'ha sortit una vena luterana, parlant-te del Vaticà. I si hem de parlar de fe, no és que m'apassioni abordar públicament aquest tema, que demanaria molts matisos que no ens podem permetre aquí. Diria que en el meu cas no és veritat. Jo diria més aviat «Roma veduta, fede mantenuta».

–Com s'explica, això?

–És que a Roma he vist de tot: gent fantàstica i gent amb qui més aviat hauries preferit no creuar-te en el camí. D'això se'n diu *vida*. I el cristianisme en el fons m'apassiona per aquest motiu, perquè no divideix en bons i dolents, en purs i impurs, sinó que convida a estimar allò que és humà en la seva complexitat i a mirar les coses a la cara sense falsos moralismes però sí amb

He sentit comentaris entre sarcàstics i preocupats sobre el Fòrum Joan Alsina

una tensió ètica, que és diferent. Les persones, qui sigui (el Papa, tu, jo, el fotògraf...), no som angelets, tampoc dimonis. Això sí que ho aprenc dia a dia a Roma. I m'ajuda a saber molt bé on sóc, amb tots els límits. Però també amb totes les possibilitats.

–Alguns diuen ara que Ratzinger és més tradicionalista que Wojtyła. De fet ha continuat condemnant teòlegs com Sobrino, Macià, Vigil, i diuen que en la seva última encíclica, *Spe salvi*, no fa cap cita del Concili Vaticà II i menysprea l'autonomia de l'ésser humà en afirmar que tot-

hom i tota doctrina s'ha de sotmetre als dictats de l'Església. Fins i tot el filòsof Paolo Flores diu que Benet XVI menysprea el concepte de democràcia...

–M'agrada aquesta referència a Paolo Flores d'Arcais perquè em remet al terreny del diàleg entre creients i no creients, que a Itàlia saben fer molt bé i que sospito que, en canvi, a Catalunya està molt menys explotat... Jo crec que el Papa és un gran demòcrata. Ell busca consens per la llei natural. Entén que si no ens posem d'acord a partir de la base de la llei natural, no ens hi po-

sarem mai. Per això va tan a fons. No és un pactista, no és un polític. Es vol posar en joc, i no sempre pot.

El Papa no menysprea l'autonomia de l'ésser humà. El que fa és recordar que aquesta autonomia és relativa. Si hom parteix d'una cosmovisió que té origen en una creació feta per Déu, i això diu el Papa i això creuen els cristians, és lògic que la criatura no sigui autònoma cent per cent, sinó que té un vincle amb el creador. Aquest vincle, però, és de llibertat, no de submissió.

Pel que fa a les condemnes de teòlegs, Vigil, per posar un exemple,

‘ *La colònia espanyola a Roma tem que Girona esdevingui una diòcesi contestatària*

no diria que el Papa els condemni. És una comissió, en aquest cas de la Conferència Episcopal Espanyola, que en un llibre en concret ha detectat algunes afirmacions dubtoses i n'ha alertat. No em sembla seriós imputar al Papa actes que no ha fet. Quant al seu tradicionalisme, és cert que en alguns gestos demostra una atenció molt forta a la tradició, pensem només en el *Motu Proprio Summorum Pontificum* sobre la celebració de la missa en ritus tridentí. És menys *devocionalista*, menys carismàtic, més racional. És un clàssic, no és un artista creador. No ens el podem imaginar en escenaris com l'altre Papa, això és més que evident. Sí que veig com darrerament la Congregació per la Doctrina de la Fe està treballant bastant en observacions que no donen màniga ampla a la teologia més liberal, això és ben cert.

–Sí, sí... però jo et preguntava si el Papa actual és més tradicionalista que l'anterior. I el fet que hagi tornat a dir que l'infern és un lloc i no

pas només un estat, com deia Wojtyła, sembla que confirma aquest pressentiment.

–Jo no definiria Ratzinger com a més tradicionalista que Wojtyła. Diria que Wojtyła tenia més capacitat d'enamorament i seducció, i que aquest té més capacitat de suscitar admiració o mania. Pel que fa a l'infern, no tinc competència per afrontar ara un discurs escatològic.

–Alguns comentaristes del Vaticà insinuen que Ratzinger està malalt, que va patir una embòlia l'any 1991 que li ha deixat seqüeles, com un ull amb poca visió i alguns mareigs esporàdics.

–No tinc tanta proximitat amb el Papa per conèixer el seu expedient mèdic, però em sembla que està prou bé. Havent viscut la decadència de Joan Pau II ara em vénen ganes de dir que Benet XVI està fantàstic. Potser se m'ha encomanat una mica l'exageració italiana!

–¿És veritat que en el seu últim lli-

bre, *Jesús de Natzaret*, no fa cap aportació nova ni a la teologia ni a la història i, per tant, resulta un engany per als que el compren, que esperen trobar-hi alguna novetat? I és veritat que ha manifestat públicament la seva animadversió pel cantant Bob Dylan?

–Aquestes preguntes em semblen lleugerament esbiaixades. Jo no sóc ningú per respondre una pregunta que comenci d'una manera tan dogmàtica com «És veritat que...?». No ho sé. Em consta que del llibre del Papa se n'han venut dos milions d'exemplars i no em semblen poc. Sé que hi ha hagut biblistes, com l'eminent cardenal Martini, que han precisat que el llibre és maquíssim però que cal tenir en compte que Ratzinger no és un biblista, sinó un teòleg i un Papa. I fa notar que en el llibre hi ha una crítica implícita al mètode historicocrític emprat en l'exegesi bíblica i que segons el Papa cal monitorar de prop perquè pot induir a errors. I a un biblista li hauria agradat més tenir cites més consistents

Aquest Papa canviarà la relació amb els musulmans: aposta pel diàleg entre persones

que el llibre no té. Esperem ara la segona part del volum, a veure.

En Bob Dylan no sé si li agrada o no, imagino que seguirà preferint com sempre el seu Mozart.

–Doncs ¿és veritat que ha baixat el nombre d'assistents a les audiències dels dimecres, respecte a la quantitat de gent que acudia a sentir Wojtyła?

–Hauria de tenir les dades exactes, però crec que és el contrari. Els assistents s'han triplicat a les audiències setmanals de Ratzinger. També és cert que els catòlics al món creixen. El 2006 el total era de 1.115 milions i ara és de 1.131 milions, amb un augment relatiu de l'1,4 %.

–¿Vas assistir a la recepció a l'ambaixada espanyola amb motiu de la beatificació dels considerats màrtirs de la Guerra Civil? És cert que s'hi han fet obres milionàries i que l'arquebisbe de València, Justo García, va fer un lleig a l'ambaixador socialista? Vas saludar el bisbe de Girona?

–Sí, va ser un dia de porpra i *peinetas*. Vaig ser en aquesta recepció i vaig tenir ocasió de parlar amb diversos mossens, periodistes i fidels catalans, però no vaig poder saludar el nostre bisbe perquè era per Fíres i ell aquella tarda ja havia de ser a Girona. Però vaig conversar amb molts altres bisbes i amb els nous cardenals espanyols. La restauració em penso que l'ha pagat l'empresa Zara o alguna casa coneguda catalana. Ha quedat bé. L'ambaixada espanyola davant de la Santa Seu és de les més impressionants de Roma.

–Com estan les relacions del Vaticà amb els musulmans després que el Papa condemnés públicament la Jihad a la Universitat de Ratisbona? I les relacions amb els jueus?

–Aquest Papa canviarà la relació amb els musulmans. Ell té clar que no parlem de diplomàcia sinó de diàleg interreligiós, que és una altra cosa: no cal ser simpàtic, ni políticament correcte, sinó que cal ser un mateix (d'aquí la seva insistència en

la identitat) i escoltar com és l'altre. Ell aposta pel diàleg entre cristians i musulmans, no entre cristianisme i islam com a entitats abstractes. Va a les persones, i per això hi ha aquest intercanvi epistolar, i no només hi ha les visites recíproques i aquesta trobada de líders islàmics a Roma per parlar, dialogar i veure en quins punts pot haver-hi un acostament.

–I com estan les relacions amb les altres esglésies cristianes després que digués que només la catòlica és la verdadera?

–Hi ha de tot. Amb els ortodoxos va molt bé a nivell oficial, no tan bé a nivell local. Amb els protestants hi ha acostament (metodistes, luterans), però per exemple amb l'Església anglicana hi ha friccions serioses pel tema dels bisbes gais, de l'ordenació de les dones... Amb els protestants el diàleg presenta problemes des del punt de vista moral.

–Creus que el nou cardenal de Barcelona, Martínez Sistach, influi-

Catalunya no tindrà Conferència Episcopal autònoma; no complim els requisits canònics

>> Míriam Díez amb el Papa Wojtyła, l'any 2000.

rà en el Vaticà a favor de Catalunya? Hi ha algun cardenal de la cúria que entengui i aprecii els catalans?

–Espero, tot i que no en tinc certa, que Catalunya sàpiga aprofitar que té un cardenal. I dic Catalunya i no només l'Església catalana, perquè crec que és el país el que hi pot sortir guanyant. Allà on no arribem amb fires de llibres o seleccions nacionals de futbol potser hi podrem arribar eclesialment. Si no hi ha més cardenals que valorin Catalunya és culpa nostra. No els convidem prou, no els informem prou, ni tampoc bé. Però a Roma, és clar, sí que n'hi ha que ens tenen *carinyo* per la nostra realitat. Només faltaria!

–Creus que algun dia tindrem Conferència Episcopal autònoma?

–Jo crec que no, que no la tindrem. No perquè no ens la vulguin donar, sinó perquè no complim els requisits canònics, i d'això tu, doctor en dret canònic, en saps molt més que no pas jo... No, no em penso que la tindrem. Almenys no crec que nosaltres ho arribem a veure.

–Has sentit pel Vaticà algun comentari sobre el Fòrum Joan Alsina,

que, com saps, per aquí té fama de ser una mica revolucionari?

–Sí; he sentit alguna vegada comentaris entre sarcàstics i preocupats sobre el Fòrum Joan Alsina, però han estat evidentment entre la colònia espanyola, concretament entre alguns estudiants del Colegio Español, que és la residència universitària a Roma per als capellans diocesans. En ambients estrictament vaticans no, no he sentit res.

–I cap on es decantaven aquests comentaris? Eren bons o dolents?

–La gent té por que la diòcesi esdevingui hipercrítica i poc constructiva, una diòcesi contestatària. Però la veritat és que aquests comentaris els sento més des de Madrid que des de Roma.

–I dius que has fundat una agència de notícies?

–Sí, amb tres socis; oferim notícies en vídeo, i està pensada especialment per a la televisió i les ràdios, i també per a l'usuari d'Internet que no tingui temps i vulgui veure (insisteixo en el verb *veure*, perquè parlem de vídeo) el Papa o què està passant a Roma cada dia. La tenim

en vuit idiomes: a més dels clàssics europeus, també en àrab i xinès. I un dia arribarà en català; hi estem treballant.

–I també són notícies «de missa»?

–Ho són... Bàsicament cobrim l'agenda del Papa i de la cúria, i també fem entrevistes, anem a congressos, però sempre de temes religiosos, per ara. Pensem obrir-nos a temàtiques culturals, socials, de salut... a poc a poc. Un aspecte interessant és que no només produïm. Si hi ha gent que té notícies interessants des d'altres llocs del món i ens les envien, si són bones les transmetem.

–Com veus des de Roma la premsa espanyola en general, i la de Girona en particular, des d'un punt de vista religiós?

–La premsa espanyola em sembla molt esbiaixada i polititzada i me la crec poc; tot i que hi ha articles d'opinió de gran alçada. Estic subscripta digitalment a diaris de tendències polítiques ben diferents i em diverteix veure la creació d'opinió i la mala bava que corre. Tinc la sensació que la gent ja no enraona sinó que discuteix. Sense intel·ligència, amb un perfil molt baix, barroer, que no interessa gens. *Enraonar*, mira quin verb que hauríem de potenciar, tan potent com és: entrar en raó.

Pel que fa al *Senyal*, hi escric, molt de tant en tant, i llavors sí, m'arriba. Espero, però, que arribi allà on ha d'arribar, és a dir, a tothom que sigui català i treballi a la cúria, a persones valencianes de la Secretaria d'Estat, i també als espanyols. L'Església catalana ha de mirar cap a Roma, però amb un ull fixat sempre cap a Espanya. Si no, no hi ha res a fer... A Catalunya potser ens cal un *zoom*, una panoràmica; no fos que ens quedéssim amb un sol ull, com Polifem! I no ho dic perquè correm el risc de ser gegants, sinó cíclops...

Pere Madrenys és periodista.